

ve věci samé. Rozsudek zjišťuje, že obviněný závadný výrok učinil jako svědek, byv tázán soudem, na koho má podezření, ale nedbal významu této okolnosti při posouzení viny obviněného. Měl-li by tu svědek posuzován býti stejně, jako každá jiná osoba, znamenalo by to značné ochromení vykonávání trestní pravomoci. Jako svědek byl Karel R. povinen, udati na otázky soudcovy pravdu (§ 165 tr. ř.). Choval-li tedy skutečně podezření proti rodině M-ově, musel je, byv jako svědek slyšen, dle pravdy na otázku soudcovu projevit a nemohl se výkonem této své povinnosti dopustiti trestného činu vůbec, urážky na cti zvláště. Jinak ovšem, kdyby se mu bylo prokázalo, že ono podezření pronesl vědomě a úmyslně proti lepšímu přesvědčení, ve kterém případě by se ovšem sbíhal také zločin podvodu. O takovémto vědomém a úmyslném křivém obviňování není však vzhledem na zjištění nalézacího soudu řeči. Při správném výkladu zákona bylo proto obžalovaného z obžaloby osvoboditi. Když se tak nestalo, byl porušen rozsudkem přestupkového soudu zákon v ustanovení §u 487 tr. zák. Usnesení svrchu uvedené pak porušovalo zákon v §u 454 a 478 tr. ř.

Čís. 1123.

Ve výzvě ku společenskému bojkotu těch, kdož prodali nebo prodají nemovitosti příslušníkům druhé národnosti, jest spatřovati skutkovou podstatu §u 302 tr. zák. (§ 1 zák. o útisku.) Trestnost uveřejňování t. zv. »černých listin«.

(Rozh. ze dne 17. února 1923, Kr I 56/23.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona do nálezu krajského jako tiskového soudu v České Lípě ze dne 13. září 1922, jímž bylo vyhověno námitkám proti nálezu krajského jako tiskového soudu v České Lípě ze dne 30. srpna 1922 a do rozhodnutí vrchního zemského soudu v Praze ze dne 22. září 1922, jímž byl onen nález krajského jako tiskového soudu v České Lípě zamítnutím stížnosti státního zastupitelství potvrzen, — právem: Nálezem krajského soudu v České Lípě ze dne 13. září 1922 a potvrzujícím jej rozhodnutím vrchního zemského soudu v Praze ze dne 22. září 1922 byl porušen zákon v ustanovení §u 302 tr. zák.

D ů v o d y:

Státní zastupitelství v České Lípě zařídilo dne 28. srpna 1922 zabavení čís. 195 periodického časopisu »Deutsche Leipauer Zeitung« ze dne 29. srpna 1922 pro místa článku »Ein Volksverräter« od »Dort...« až do »... Verräter« na základě §u 302 tr. zák. Navazujíc na sdělení, že Josef K. prodal svou nemovitost kupiteli národnosti české, poukazuje se v článku na to, že pohnutkou tohoto jednání člověka, jenž platil dosud za dobrého Němce a jenž se v nejbližší době odstěhuje do C., byla nezřízená vášeň po penězích, a článek končí výzvou: »Žádné společnosti s takovými lidmi, již konají hanebnou zradu na zuboženém svém národu. Hanba a potupa takovýmto zrádcům!« Krajský jako tiskový soud

v České Lípě vyslovil nálezem z 30. srpna 1922: Obsah onoho článku v oné stati opodstatňuje přečin dle §u 302 tr. zák. proti veřejnému pokoji a řádu. Zaváděje objektivní řízení dle §u 493 tr. ř. potvrdil zabavení onoho tiskopisu vedle §u 489 tr. ř., dle §u 493 tr. ř. a §u 36 tisk. zák., zakázal další rozšiřování tiskopisu a nařídil zničení zabavených čísel dle §u 37 tisk. zák. Nález odůvodňuje krajský soud poukazem na to, že v zabaveném článku hledí se vybízeti, podněcovati a svésti jiné k nevráživostem proti rozličným národnostem, jakož i vůbec obyvatele státu k nepřátelskému stranictví proti sobě, což opodstatňuje přečin dle §u 302 tr. zák. Na námitky proti tomuto rozhodnutí vyslovil krajský soud v České Lípě rozhodnutím ze dne 13. září 1922, že se námitkám vyhovuje a nález krajského soudu z 30. srpna 1922 zrušuje. Soud nesdílí názoru zrušeného nálezu, že šlo o pokus vybízení německého obyvatelstva k nevráživostem proti české národnosti, ježto v závadném článku jedná se jen o přesně určený případ prodeje nemovitosti Němcem kupiteli české národnosti, článek nečelí tudíž proti národnosti, nýbrž proti jednotlivé určité osobě. Proto může prý jíti jen o vyslovení národnostního názoru, dle ústavních zákonů nezávadné, že jest v zájmu německého národa, by jeho država byla zachována. Jsoutě prý v republice spolky té i oné národnosti, mající za účel podobné snahy, aniž by jim úřady činěny byly v tom překážky. Spatřovalo-li by se v článku štvání proti jiné národnosti, byla by jím každá činnost národnostní, protože vždy čelí k prospěchu vlastní národnosti. Nelze vykládati pojmy »nevráživosti« a »popuzování« tak široce, by spatřován byl trestný čin v projevu myšlenky, v životě státním uskutečněné, čelícím proti jednotlivé osobě, v poukazu na skutečně prováděnou národnostní zvyklost. Vrchní zemský soud v Praze zamítl rozhodnutím z 22. září 1922, stížnost státního zástupce do uvedeného nálezu krajského soudu, poněvadž v závadném článku není prý skutkové podstaty přečinu dle §u 302 tr. zák. Nálezem krajského soudu v České Lípě ze dne 13. září 1922 a rozhodnutím vrchního zemského soudu v Praze ze dne 22. září 1922 porušen byl zákon. Zásadně nelze vyloučiti případy podněcování k zášti proti jednotlivým osobám (podnikům a korporacím) z důvodů národnostních, náboženských, sociálních a pod. z ochrany §u 302 tr. zák. Zkoumati jest dle okolností případu, zda čelil útok proti jednotlivci jako takovému, či proti jednotlivci jako příslušníku určité národnosti, náboženství, třídy nebo stavu občanské společnosti atd. Je-li v onom případě použití §u 302 tr. zák. již dle jeho doslovu ovšem vyloučeno, není jím jistě vyloučeno v případě druhém. Neboť v případě tom jest jmenovitě uvedený jednatel jen jaksi prostředníkem, jehož jednání zavdává podnět k útoku na skupinu, k níž přináleží, a jehož osoba má jen sprostředkovatí spojení mezi tímto jednáním a závěry, z něho na celou skupinu odvozovanými. I zde platí, jako při všech projevech ústních nebo písemných, zásada, že nelze je posuzovati po stránce trestné dle jich doslovu, nýbrž dle smyslu, v němž byly proneseny a jenž jim těmi, k jichž vědomí docházejí, má a může býti přikládán. Při výkladu po této stránce hleděti jest ovšem k časovým a místním poměrům. V úvahu bude přicházeti v případech podobného rázu vždy zejména též ustanovení §u 1 zákona ze dne 12. srpna 1921, č. 309 sb. z. a n. o útisku. Jde tu zejména o případy uve-

řeňňování t. zv. »černých listin« (seznamů firem, od nichž nemá býti odbíráno zboží na př. proto, že odepírali uzavřítí kolektivní smlouvy, jak dělníky žádáno, seznamů dělníků, kteří nikde nemají býti do práce přijati), neb o pohrůžky veřejným pranýřováním atd. Případy ty pravidelně opodstatňovati budou nyní skutkovou podstatu dle §u 1 zákona o útisku. Uveřejňování t. zv. »černých listin« může míti sotva jiný význam, než pohrůžky újmou, ať již na cti, ať již na majetku nebo výdělku nebo jiných statcích za tím účelem, aby osoby, do listiny pojaté, neb osoby, k nim v určitém poměru stojící (zákazníci, zaměstnavatelé), byly donucovány k opomenutí počinu, přičícího se vůli pachatelů přímo nebo nepřímou. Odstavec druhý §u 1 zákona nebude brániti trestání dle §u 1 ani tam, kde jde o prohlášení bojkotu na výrobky určité firmy z důvodu, že firma nechce uzavřítí kolektivní smlouvu obsahu, jak ji žádá sůčastněně dělnictvo, protože tu nejde vůbec o stávkou nebo výlukou jako prostředky ve mzdovém boji mezi zaměstnavateli a zaměstnanci ústavně (§ 114) zaručené, nýbrž o nedovolený prostředek donucovací, přesahující tyto meze, byť i sloužití měl za zbraň v boji zaměstnanců o výhody rázu uvedeného. V případech, kde účelem »černých listin« může býti již jen odvěta za konání, vůli pachatelů se přičící, nebude však ani závady, podřaditi je pod předpis §u 302 tr. zák. alespoň tam, kde nejde o určité jednotlivce jako takové, nýbrž o celé skupiny lidí téhož zájmu nebo smýšlení, takže může v úvahu přijítí výzva k nepřátelství proti národnostem, náboženským společnostem a p. nebo jinaké vybízení k vzájemnému nepřátelskému stranictví obyvatelstva státu. Zde směrodatným budou hlediska výše vytknutá, jakož i okolnosti případu. Posuzuje-li se případ zabavení č. 195 »Deutsche Leipauer Zeitung s tohoto hlediska, nutno uznati, že zabavení bylo obsahem článku »Ein Volksverräter« ospravedlněno. Ve spojení s poukazem na okolnost, že jmenovaný tam Josef K. prodal svou nemovitost kupiteli národnosti české, dlužno spatřovati v dodatku »Keine Gemeinschaft mit solchen Leuten, die schmählichen Verrat üben an unserem armen Volk« výzvu alespoň ke společenskému bojkotu nejen Josefa K-a samého, nýbrž všech lidí národnosti německé, kteří by se neostýchali, prodati svůj majetek příslušníku české národnosti. Kdyby se byl omezil pisatel na pouhé pranýřování osoby Josefa K-a pro domnělou zpronevěru na národnosti, mohl by ve článku spatřován býti po případě jen útok na čest tohoto jednotlivce, byť i z pohrůžky národnostní. Když však list používá případu toho jako podnětu, by vyzýval k společenskému bojkotu proti všem, kdož by podobně se zachovali, přestává býti článek pouhým útokem na jednotlivce, snad v hájení domnělých práv národnostních, a stává se vybízením obyvatelů státu k nepřátelskému stranictví proti sobě, tím povážlivějším, uváží-li se napjaté národnostní poměry v oblasti, kde žije čtenářstvo onoho listu, které se takovouto výzvou způsobem nebezpečným jen ještě přiosťřují. Skutkové podstaty §u 302 tr. zák. nevyklučuje ani okolnost, na niž poukazuje nález o námitkách, že konečným účelem článku byl snad, zachovati vlastní državu národnostní, jakmile k dosažení tohoto účele sáhnuto bylo k prostředkům terroristickým, při čemž i podřadění pod § 1 zákona proti útisku v tomto případě přijítí by mohlo v úvahu, ne sice ohledně Josefa K-a, jenž nemovitost svou již prodal, ovšem ale ohledně všech

ostatních majitelů nemovitostí, kteří ve volnosti, nemovitost komukoli prodati, měli býti omezováni. Zdá se, že soudy, které přezkoumávaly zabavený článek, měly na zřeteli jen výzvu k nepřátelství (Feindseligkeiten), § 302 tr. zák., na rozdíl od »Hass«, (§ 65 a), 300 tr. zák.) proti národnosti české, jež ovšem v pouhém odepření prodeje nemovitosti příslušníku druhé národnosti za účelem udržení vlastní državy těžko by bylo lze spatřovati, nezkoumaly však článek s hlediska vybízení k nepřátelskému stranictví, pokud národnostně radikálnější část obyvatelstva německého poštována býti měla proti spoluobčanům, vůči příslušníkům národnosti české umírněnějším. Bylo proto při správném právním posouzení věci námitky proti rozhodnutí krajského soudu, potvrzujícího zabavení tiskopisu a vyslovujícího zákaz dalšího rozšiřování zavrhnouti.

Čís. 1124.

Byl-li posledním dnem lhůty den sváteční (8. září), prodlužuje se lhůta k opravnému prostředku o následující všední den, třebaš byly ve svátek dopoledne zásilky poštou přijímány.

V povšechném ohlášení odvolání co do trestu jest ohlášeno i odvolání do výroku o podmíněném odkladu výkonu trestu.

(Rozh. ze dne 17. února 1923, Kr I 57/23.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona do usnesení zemského trestního soudu v Praze ze dne 7. listopadu 1922, jímž bylo zamítnuto odvolání soukromých obžalobců Bohumila a Josefy H-ových do rozsudku okresního soudu v Příbrami ze dne 5. září 1922 právem: Usnesením zemského trestního soudu v Praze ze dne 7. listopadu 1922 byl porušen zákon v ustanovení §u 6 tr. ř. v doslovu čl. I., odstavec druhý zákona ze dne 18. prosince 1919 čís. 1 Sb. z. a n. z roku 1920.

D ů v o d y:

V trestní věci manželů Bohumila a Josefy H-ových proti Josefu V-ovi odsouzen byl Josef V. rozsudkem okresního soudu v Příbrami ze dne 5. září 1922 pro přestupky proti bezpečnosti cti k trestu 50 Kč, po případě 48 hodin vězení a to podmíněčně se zkušební dobou jednoho roku. Ohlášení odvolání soukromých obžalobců bylo dle poštovního razítka dne 9. září 1922 dáno na poštu a dne 11. září 1922 došlo k soudu. Opis rozsudku byl dne 16. září 1922 straně doručen a provedení odvolání došlo k soudu dne 26. září 1922. Usnesením zemského trestního soudu v Praze ze dne 7. listopadu 1922 bylo odvolání soukromých obžalobců jako opožděné zavřeno, ježto opověď odvolání podána byla na poštu dne 9. září 1922, tedy po uplynutí třídenní lhůty (§ 466 tr. ř.) a ježto dle sdělení poštovního úřadu v Příbrami dne 8. září 1922 dopoledne přijímány byly veškeré poštovní zásilky, a zamítnuto dále jako opožděné i odvolání do výroku o podmíněném odkladu trestu, kteréž soukromí žalobci uplatňovali teprve v provedeném odvolání, daném na poštu teprve devátý den po